

Власюк В.С.

УДК 338.983

**ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ПРИНЦИП
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ**

Постановка проблеми. На протязі усієї історії людства передача інформації виявлялась ключем до прогресу. Адже ефективний зв'язок важливий у всіх галузях діяльності як суспільства, так й окремих людей.

Одним із основних завдань, які покладаються на процеси управління будь-якою господарською системою, є забезпечення діяльності необхідними інформаційними потоками.

Збір, обробка, передача і застосування релевантної інформації визначають напрями діяльності організації, її сфери впливу (місце, вид, обсяги і т. ін.), ресурси та потенціал, персонал який приймає управлінські рішення. Актуальність дослідження проблем ефективності розвитку інформаційних систем, її впливу на діяльність підприємств визначається розробленими на протязі минулого століття теоретичними концепціями різнорідних наукових шкіл, практикою ведення підприємницької діяльності у світовому просторі, численними державними і суспільними проектами удосконалення господарської діяльності. Проблемами інформаційних систем, розвитку інформаційних технологій, інформатизації світового економічного простору опікувалися різні наукові школи, науковці, державні і громадські організації як у західних країнах, так й на вітчизняних теренах. Слід виділити Д. М. Гвішиані [3], Р. Джонсона Ф. Каста і Д. Розенцвейга [4], А. В. Ігнат'єву [5], В. І. Кнорринга [6], Т. В. Карданську [2], Г. Саймона, Д. Смітбурга [8], К. Г. Скрипкіна [9], В. Томпсона [8], Р. А. Фатфутдінова [10]. Вітчизняних науковців-сучасників О. С. Віханського [1], А. І. Наумова [1], І. О. Нетребу [7].

На сьогодні питання організації інформаційного забезпечення вітчизняних підприємств є вкрай актуальними ще й з огляду на зміни в економічній системі, поглибленні світової фінансової кризи, трансформації кон'юнктури ринку, галузевих перебудовах, зміні споживчих уподобань та співвідношенні попиту і пропозиції і т. ін.

Метою статті є аналіз відомих наукових спрямувань принципів управління інформаційними потоками, дослідження чинників впливу на інформаційну систему та визначення основних напрямків удосконалення побудови інформаційного забезпечення для вітчизняних підприємств.

Основні результати дослідження. Завдяки можливості широкого застосування, *теорія систем* набула свого значення із 70-х рр. минулого століття та одержала розповсюдження, допомагаючи діяти організаціям та підприємствам в динамічних ситуаціях й надаючи можливості із найбільшою ефективністю інтегрувати виконання окремих операцій [2].

В цей період було розроблено декілька нових концепцій, які спрямовувались на поліпшення управління організацією: *теорія організації; теорія прийняття рішень; теорія планування, біхевіористська теорія* та інші теорії [3; 4; 8]. Кожна з цих теорій сприяла поглибленню знань щодо науки або мистецтва управління, але все ще відчувається необхідність розробки такої теорії, яка забезпечила б засади більш кращого й ефективнішого функціонування.

Важливо вміти відрізнити види інформації, які необхідні, з одного боку для планування, а з іншого – для управління. Їх відмінними, характерними, інформаційними ознаками можуть бути:

1. Сфера дії. 2. Тривалість. 3. Ступінь деталізації. 4. Орієнтація.

Системний підхід є життєво важливим для створення зв'язку або потоку інформації. Загальна система утворюється з підсистем, у тому числі і зв'язку, й відповідно, процеси зв'язку знаходять свій вираз у виді потоків інформації, які необхідні для проведення процесів прийняття рішень [6].

Таким чином, можливо визначити ієрархію процесів прийняття рішень, а така ієрархія може бути використана у якості основи інтегрованої інформаційно-вирішальної системи для підприємницьких, державних, суспільних та інших організацій.

Дійсно, системний підхід не замінює прогресивне (раціональне) управління, а навпаки, саме від передових, сучасних керівників й залежить його застосування, адже цей підхід надає можливість честолюбним і творче мислячим управлінцям у повній мірі випробувати себе в управлінні організацією (підприємством) [10].

Керівник повинен розглядати *вхід* і *вихід* кожної підсистеми, що діє у складі більш великої організаційної одиниці та прийняти такі рішення, які б в цілому оптимізували роботу усієї системи. Цілісна система постійно оновлюється в процесі змін, що відбуваються в оточуючому середовищі, при цьому повинна зберігатись її тотожність та єдність, але змінюються складові частини (підсистеми), які входять до неї. Цей процес в змозі тривати нескінченно, іноді його планують а потім контролюють, а іноді на нього не звертають увагу. Відповідно, що його часто підтримують, але й трапляється, що йому протидіють [5].

Визначаючи систему як сукупність численних компонентів, що спроектовані для виконання певної мети, у відповідності до планів, або програми діяльності організації, визначаються три такі важливі моменти, як:

1. Повинна існувати мета (місія, завдання), для досягнення (рішення) якої створена система.
2. Система повинна бути спроектована, тобто має бути встановлений порядок компонентів.
3. Потоки інформації, енергії та ресурси повинні розподілятися у відповідності із планом [1].

Тільки після того, як система буде спроектована, можливе її функціонування, що дозволить замкнути ланцюг побудови послідовних дій (алгоритм) компонентів за векторним спрямуванням, як це подається на рисунку 1.

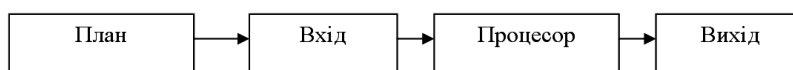

Рис. 1. Алгоритм типової системи організації

Всі чотири компоненти типової системи маючи однакову векторну спрямованість виявляють впливи на повний цикл управління організацією, що надає можливості використання інформаційної системи усіма елементами (підрозділами) підприємства.

Слід також враховувати й те, що завжди існують дві стадії планування системи:

1. На етапі проектування.
2. У процесі її роботи.

Існує й взаємозалежність між поняттями система (послідовність дій), під якою розуміється порядок роботи, або організація роботи та методика [4]

Моделювання на основі системного підходу дозволяє проаналізувати застосування деяких концепцій до побудови певних організацій та можливі впливи на різні функції керівництва (управління): - *планування*; - *організацію*; - *зв'язок*; - *управління*.

Взаємозв'язки між елементами вищого рівня управління (організацією, підприємством) проявляються в тому, що в якості основних систем за напрямками можливо визначити її певні складові. Все те, що надходить на входи, або одержується на виходах проектуємої чи діючої системи, можливо класифікувати як інформацію, енергію, або ресурси [9].

Управління створюється для обслуговування динамічної (фінансової, виробничої, іншої) системи, яка є підсистемою більш великої системи.

Ефективність управління залежить від того, наскільки точно визначені відхилення у роботі системи від встановлених зразків (еталонів) або плану та як швидко до групи впливу передається інформація щодо необхідності корекції.

Проаналізувати систему з управляючим впливом можливо на запропонованому рисунку 2., де відображено процес спрямування інформаційних потоків в цілісній системі та послідовність організаційної структури господарюючого суб'єкта.

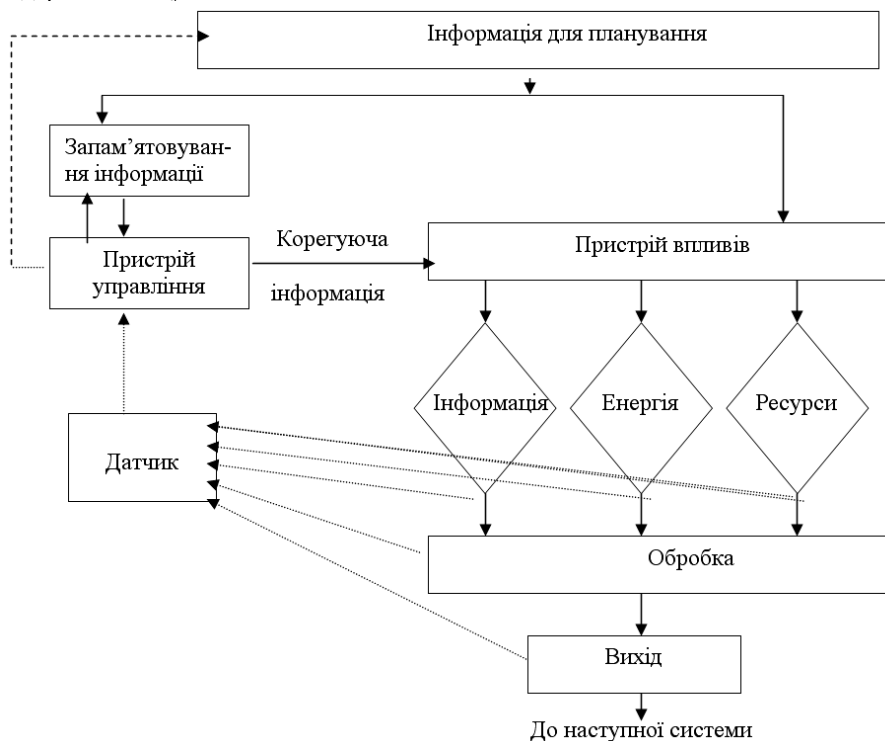

Рис. 2. Потoki інформації в системі з управляючим впливом

Взаємозалежність таких важливих компонентів функціонування будь-якої системи, як проектування та робота, позначається як на діях, так й на якості дій організацій, які представляють собою певну систему. Адже раніше за все система повинна бути спроектована, тобто окремі компоненти системи мають бути таким чином ув'язані одні із одним, щоб забезпечити досягнення бажаної мети. Наприклад, такі, як:

- плановий підрозділ, який визначає стратегію дії підприємства на певний період часу;
- фінансовий підрозділ, який акумулює та спрямовує кошти на відтворювальні процеси;
- групи дослідження й розробок новітніх підходів та технологій (менеджменту та інновацій);
- групу дослідження ринку (маркетингу), на яку покладається завдання визначити об'єкт цілепокладання підприємства.

Дві останні можливо визначити, як групу менеджменту та маркетингу. Допоміжними системами можуть бути системи диверсифікації, наприклад, запровадження не властивої діяльності для даної організації.

Зв'язок між функціями, які повинні здійснюватись та інформаційними потоками визначається тим, що певна організаційна система має таку побудову структури, яка дозволяє виконувати наступні завдання:

1. Управляти власними входами системи.
2. Управляти своїм власним виробництвом.
3. Перевіряти та виправляти, у разі необхідності, структуру системи та організацію її роботи.

Таку модель можливо застосовувати для демонстрації більшості прикладів, що виникають у певній підприємницькій діяльності. В управлінській діяльності, теорія систем розглядає управління як засіб збільшення гнучкості роботи системи й, крім цього, як засіб, який дозволяє уникнути планування у тих випадках, коли невідомі змінні величини, які впливають на роботу системи, що є важливим з огляду на нестабільність національної економічної системи.

Висновки. Таким чином, створення загальних для усіх частин системи, наприклад, сукупних виробничих, фінансових, організаційних та інших видів відносин, які визначають відтворення як основу економічних процесів, повинно поліпшити інтеграцію в економічній системі та удосконалити ефективність роботи будь-якої системи в цілому.

За допомогою інформаційних технологій, як управлінського важелю можливо впливати на темпи та напрями господарської діяльності суб'єктів підприємництва з метою їх економічного розвитку, використовувати їх для прогнозування і передбачення стану усієї національної економіки, стимулювати економічне зростання у процесах відродження держави.

Джерела та література:

1. Виханский О. С. Менеджмент / О. С. Виханский, А. И. Наумов. – М. : Гардарики, 2002. – 258 с.
2. Власюк В. Є. Важелі управлінських впливів на проведення фінансово-кредитної політики : монографія / В. Є. Власюк. – Дніпропетровськ : ДНУЗТ, 2006. – 268 с.
3. Гвишиани Д. М. Организация и управление / Д. М. Гвишиани. – 3-е изд., перераб. – М. : Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 1998. – 329 с.
4. Джонсон Р. Системы и руководство (теория систем и руководство системами) / Р. Джонсон, Ф. Каст, Д. Розенцвейг. – М., 1971. – 648 с.
5. Игнатъева А. В. Исследование систем управления : учеб. пособие для вузов / А. В. Игнатъева, М. М. Максимцов. – М. : Юнити-Дана, 2003. – 154 с.
6. Кнорринг В. И. Искусство управления : учеб. / В. И. Кнорринг. – М. : Изд-во БЕК, 1997. – 288 с.
7. Нетреба І. О. Особливості організації впровадження інформаційних систем управління на підприємствах України / І. О. Нетреба // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2005. – Вип. 201 : в 5 т. – Т. 1. – С. 76-81.
8. Саймон Г. Менеджмент в организациях / Г. Саймон, Д. Смитбург, В. Томпсон; [сокр. пер. с англ. 15-го изд.]. – М. : Экономика, 1995. – 335 с.
9. Скрипкин К. Г. Экономическая эффективность информационных систем / К. Г. Скрипкин. – М. : ДМК Пресс, 2002. – 256 с.
10. Фатфутдинов Р. А. Организация производства / Р. А. Фатфутдинов. – М. : Инфра-М, 2002. – 672 с.

Горячих М.В., Бектемирова Э.С.

УДК 31(075.8)

ЗНАЧЕНИЕ СТАТИСТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УКРАИНСКОГО РЫНКА ИНФОРМАЦИОННЫХ РЕСУРСОВ

В связи с интенсивным развитием информации во всех сферах общественной жизни растёт актуальность изучения её различных процессов.

В этом плане перед органами государственной статистики возникают такие проблемы:

- изучение информационно-вычислительной деятельности производства, задействованных в нём ресурсов, эффективность их использования и др.;
- анализ рынка информационных продуктов и услуг с целью разработки на нём своей стратегии.

Цель статьи – рассмотрение роли статистики в формировании украинского рынка информационных ресурсов, а также установления цены на специфический товар – информационный продукт.

Система органов государственной статистики является основным поставщиком официальной информации, которая определяет её роль на рынке как руководящей. Развязка этих проблем зависит в первую очередь от выявления специфики информационного продукта, производителей, продавцов и условий предоставления. Следует отметить, что в 2003 г. Украина первой среди стран СНГ официально присоединилась к Специальному стандарту распространения данных МВФ, и это стало подтверждением надлежащего уровня качества и достоверности украинской статистики и соответствия её международным стандартам [1, с. 3].